

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ลีลาชีวิตฉันกับคอสมโอ (Cosmo and Me)
ชื่อผู้เขียน	นางสาวเพชรเทียน เหลืองสัมฤทธิ์ (Miss Pettien Lhuangsumrit)
ระดับปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาสตรีศึกษา สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษฏารัตน์ วัฒนสุวรรณ
ปีการศึกษา	2547

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ลีลาชีวิตฉันกับคอสมโอ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างตัวตนของผู้ศึกษาจากการบริโภคสื่อนิตยสารผู้หญิง Cosmopolitan และนำสื่อที่ได้จากนิตยสารมาสร้างอัตลักษณ์ผู้ศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นการศึกษาถึงความเชื่อมโยงของการนำสื่อและเนื้อหาที่ได้จากนิตยสาร Cosmo มาใช้ในการสร้างกลุ่มเพื่อน ๆ ต่อกระบวนการต่อรองทางสังคม

การศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงตัวตนของผู้ศึกษาในเชิงสตรีนิยม เพื่อเปรียบเทียบถึงการเปลี่ยนแปลงตัวตนของผู้ศึกษาก่อนอ่านนิตยสาร และหลังอ่านนิตยสารว่ามีความเปลี่ยนแปลงอย่างไร ผู้ศึกษาใช้วิธีการเขียนเรื่องเล่าเพื่อศึกษาย้อนประสบการณ์เรื่องราวของผู้ศึกษาจากอดีตจนถึงปัจจุบันและนำประสบการณ์ที่ได้มาวิเคราะห์และตีความผ่านกลุ่มเพื่อน ๆ ในสองสถานะคือ (1) ในฐานะนักกิจกรรม (2) ในฐานะเลขานุการกรรมการผู้บริหารบริษัทนานาชาติแห่งหนึ่ง เพื่อนำเสนอรายละเอียดตัวตนของผู้ศึกษา โดยวิเคราะห์ผ่าน 5 มิติคือ (1) มิติของรูปลักษณ์ภายนอก (2) ภายลักษณ์ของร่างกาย (3) วิถีชีวิต (4) การเข้าสังคมและการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มคน (5) เพศวิถี ผู้ศึกษาแบ่งกลุ่มศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มเพื่อนนักกิจกรรม กลุ่มเพื่อนทำงาน และผู้ศึกษา โดยเลือกกลุ่มศึกษาจากกลุ่มเพื่อนสนิทซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ศึกษาทั้งสองกลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่าในกลุ่มแรกโดยการตีความของเพื่อนนักกิจกรรม ในขณะที่ผู้ศึกษาเป็นนักกิจกรรมและก่อนอ่านนิตยสาร Cosmo ผู้ศึกษาไม่เคยสนใจในเรื่องความงามของรูปลักษณ์ภายนอกและภาพลักษณ์ของร่างกายมากนัก ผู้ศึกษาแต่งกายด้วยเสื้อผ้าพื้นเมือง ผ้าฝ้าย และไม่สนใจในเรื่องสุขภาพ ร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นการอดอาหารเพื่อลดน้ำหนักหรือการออกกำลังกายเพื่อสร้างรูปร่างผอมและสวยงาม นอกจากนี้วิถีชีวิตและทัศนคติยังใกล้เคียงกับชาวบ้านเพราะผู้ศึกษาทำงานร่วมกับชาวบ้านในหมู่บ้านและตามสถานที่ประหว่งต่าง ๆ เช่นหน้ารัฐสภา หรือหน้า

ทำเนียบ โดยเฉพาะทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องเพศ ซึ่งผู้ศึกษาไม่เคยพูดเรื่องเหล่านี้กับเพื่อนกลุ่มนักกิจกรรมเลย เพราะผู้ศึกษาเชื่อว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ผู้หญิงไทยไม่ควรพูด หรือแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะ ในกลุ่มที่สองจากการตีความของเพื่อนร่วมงานในบริษัท ในขณะที่ผู้ศึกษาเป็นผู้หญิงทำงานในบริษัทนานาชาติและอ่านนิตยสาร Cosmo พบว่าผู้ศึกษาสนใจและให้ความสำคัญกับความงามของรูปลักษณ์ภายนอกและภาพลักษณ์ของร่างกาย จากการทำงานในระบบทุนนิยมทำให้วิถีชีวิตของผู้ศึกษาเปลี่ยนไปเพราะผู้ศึกษาต้องบริโภคสินค้าที่เคยคิดว่าไม่มีความจำเป็นแต่ปัจจุบันกลับมีความสำคัญต่ออาชีพ และการทำงานของผู้ศึกษา เช่นการเลือกบริโภคซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์ความงามที่รับรู้จากการโฆษณาแฝงเร้นในนิตยสารและการนำเทคนิครวมถึงข้อแนะนำต่าง ๆ ในการแต่งกาย แต่งหน้า ทำผมที่ได้จากนิตยสารมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้ศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ศึกษาในการติดต่อบุคคลภายนอก ส่วนในเรื่องเพศวิถีเนื้อหาในส่วนนี้ที่ได้จากนิตยสารทำให้ผู้ศึกษามีความรู้ และทัศนคติที่เปิดกว้างกว่าเดิม และมีมุมมองในเรื่องเพศวิถีว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่ใกล้ตัว และเป็นเรื่องที่คุณหญิงควรรู้เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้หญิงทำงานที่ไม่มีเวลาเพื่อตรวจสอบร่างกายของตัวเองก่อนที่จะไปพบแพทย์ นอกจากนี้ยังทำให้ผู้ศึกษาตระหนักถึงสิทธิในเนื้อตัวและร่างกายของคุณหญิงเข้าใจถึงเสียงจากภายในร่างกายตัวเอง

จากการอ่านนิตยสาร และนำเนื้อหาที่ได้จากนิตยสารมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่าผู้ศึกษาเลือกดึงเนื้อหาเพียงบางส่วนที่ได้จากนิตยสาร โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับตัวเองซึ่งนิตยสาร Cosmo ไม่เพียงแต่สร้างความมั่นใจให้กับผู้ศึกษาเท่านั้น แต่ยังสร้างความมั่นใจให้กับเพื่อนร่วมทำงานที่อ่านนิตยสารฉบับนี้เช่นกันจนกระทั่งเกิดกลุ่มเล็ก ๆ คือกลุ่ม Cosmo เพื่อพูดคุย แบ่งปันประสบการณ์ร่วมกัน และเสริมพลังให้แก่กันและกันโดยเฉพาะเรื่องส่วนตัวที่จะไม่เป็นส่วนตัวอีกต่อไป นอกจากนี้เนื้อหาในนิตยสารยังเป็นเสมือนเสียงของคุณหญิงที่สื่อกับคุณหญิงโดยตรง และสร้างพื้นที่ให้คุณหญิงได้เข้าใจและตระหนักถึงการมี “เสียงและตัวตน” ที่แท้จริงของตนเองเพื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้างได้อย่างมีความสุข